

Infoleht

Esimest korda Eestis! Kaasav eelarvestamine koolis

Projekti koordineerivad: MTÜ [Korruptsioonivaba Eesti](#) ja [Eesti Koostöö Kogu](#)

Projekti toetab: [Põhjamaade Ministrite Nõukogu](#)

Projekti tutvustus

Eestis on kaasavat eelarvestamist rakendanud üle 30 kohaliku omavalitsuse, näiteks Tartu, Pärnu, Keila ja Viljandi linnades ning Elva, Kohila, Hiiumaa ja Viimsi valdades. Eelarvest seatakse kõrvale osa, mille kasutamisele saavad ideid esitada kõik elanikud. Pakutud kontseptsioonid pannakse lõpuks hääletusele, andes inimestele võimaluse kodukandi arengus kaasa rääkida. Selle protsessi kaudu saavad inimesed otsedemokraatia kogemuse ning parema arusaamise, kuidas linna eelarve toimib.

Rakendame nüüd samasugust ideed noorte seas. Algselt planeeritud kahe kooli asemel osaleb programmis neli kooli üle Eesti, kes on otsustanud anda õpilastele võimaluse välja pakkuda ideesid, kuidas koolielu kõigi jaoks veelgi paremaks muuta. Projektijuht Carina Paju rääkis ettevõtmisest täpsemalt Kuku raadios, mida saab järgi kuulata [siin](#).

Projekt on saanud innustust Transparency Internationali Leedu ühingu 2019. aasta pilootprojektist, mille tulemina sai 8 korda rohkem õpilasi aru, kuidas kooli eelarve toimib, ning kolm korda rohkem õpilasi mõistsid, kuidas osaleda kooli otsustamisprotsessides. 7 õpilast 10st avaldas soovi ka edaspidi kooli eelarve üle otsustada. Tulemustest saab täpsemalt lugeda [siin](#).

Varasemalt on õpilased kaasava eelarvestamise käigus kooli soetanud vabaajatarbeid (diivaneid, pinksilaudu, korvpalle jm spordivarustust), õppevahendeid (nt laborivarustust) ja korraldanud üritusi (nt õppereise, talendivõistlusi ja temaatilisi loengusarju).

E-platvorm projekti läbiviimiseks

Õppeväärtust lisab projektile Eesti Koostöö Kogu poolt loodava [e-platvormi](#) kasutamine, mis annab võimaluse õpilaste digipädevuste arendamiseks ning päriselulise demokraatias osalemise kogemuse saamiseks, kuivõrd Eestis on e-teenuste kasutamine aina laiemalt levinud, et realiseerida oma õigusi (*nt valimistel hääletamine, petitsioonide ja pöördumiste allkirjastamine*) ning kohustusi (*nt tuludeklaratsiooni esitamine, elukoha registreerimine*).

Platvorm võimaldab õpilastel ennast ID-kaardi, Mobiil-ID või Smart-ID abil PIN1-ga tuvastada, et lisada ettepanek, mille teostuseks võiks kool eelarvest eraldada vastava summa. Kui algab hääletamisperiood, saavad õpilased ID-kaardi, Mobiil-ID või Smart-ID abil PIN2 ehk digiallkirjaga anda oma hääle ideele, mida toetavad. Eelnev protsess on toetatud töötoa ja [õppematerjaliga](#) sellest, millest koosneb inimese digiidentiteet. Selleks, et õpilased saaksid digitaalselt hääletada, peab neile

olema väljastatud ID-kaart, mis on alates 15. eluaastast Eestis elavale Eesti kodanikule kohustuslik isikut tõendav dokument.

Vastavalt kooli soovile on võimalik hääletamine viia läbi kas ainult digitaalselt, ainult füüsiliselt või paralleelselt nii füüsiliselt kui ka digilahenduste kaudu, kuna digiallkiri ja füüsiline allkiri on omavahel samaväärsed.

Selleks, et ideid saaksid esitada ja nende osas hääletada vaid konkreetse kooli ja/või klassi õpilased, on kooli töötajal ja/või õpetajal tarvis piirata ligipääsuõigust õpilaste isikukoodide alusel. Siinkohal on oluline märkida, et **isikukoodide kasutamine on kooskõlastatud Andmekaitse Inspeksiooniga, kust kinnitati, et isikukoodid ei kuulu delikaatsete isikuandmete alla, mis tähendab, et isikukoodid on tavalised isikuandmed ja nende kasutamisele ei ole seatud rohkem piiranguid kui näiteks inimese nime või sünniaja kasutamisele.**